

www.hevilgbti.org

Mülteci LGBTİ+'lar İçin Hukuki Alanda Sıkça Sorulan Sorular

EUROPEAN
ENDOWMENT
DEMOCRACY

HÊVÎ
LGBTİ

MÜLTECİ LGBTİ+'LAR İÇİN HUKUKİ ALANDA SIKÇA SORULAN SORULAR

Hazırlayan

Yağumur Birdal

Tasarım

Zafer Rıfat Irmak

Bu kitapçık European Endowment For Democracy aracılığıyla hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamıyla HEVİ LGBTİ+ Derneği'ne aittir ve European Endowment For Democracy görüşlerini yansıtmamaktadır.

EUROPEAN
ENDOWMENT FOR DEMOCRACY

1 BAZI KENTLER NEDEN KAYDA KAPATILIYOR? SEYRELTME POLİTİKASI NEDİR?

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen ve başvuru yapan kişilere ikamet etme zorunluluğu getirilen illere uydu kent denmektedir. Bu kentlerin değişkenliği, Türkiye'nin yoğun göç alması ve kent kapasitelerinin sınırlı olması nedeniyle yaşanmaktadır. "Mekansal Yoğunlaşma ile Mücadele" planı çerçevesinde, demografik yapının korunması amacıyla belirli mahallelerde yabancı nüfusun mahalle nüfusuna oranı sınırlanmış ve aşım durumunda yeni kayıtlar kapatılmıştır. Kayıt işlemlerine kapatılan şehirler ve mahalleler hakkında bilgi almak için Göç İdaresi Başkanlığı'nın web sitesinden veya Yimer 157 üzerinden güncel bilgilere ulaşabilirsiniz. Kayıt yaptırmak istediğiniz ilçenin nüfus müdürlüğünden de doğru bilgilere ulaşabilirsiniz. Bu süreçlerde doğru adımları atabilmek için güncel bilgilere erişimin ve gerektiğinde hukuki destek almanın önemi büyüktür.

2 KAYITLI OLDUĞUM ŞEHİRDEN BAŞKA BİR ŞEHRE SEVK EDİLDİM NE YAPABİLİRİM?

Bu durumda iki yasal yol mümkün olmaktadır. İlk olarak sevk edildiğiniz şehre giderek ikamet adresinizi belirlemelisin. Daha sonrasında sevk edildiğiniz ilin il göç idaresine ikamet edeceğiniz adresi bildirmeli ve kayıt işlemlerinizi tamamlamalısınız. Akabinde de tekrar ilk kayıtlı olduğunuz şehre sevkınızı talep etmelisiniz.

Bir diğer yol ise sevk işlemine ilişkin dava açabilirsiniz. İlgili dava ile yürütmenin durdurulmasını talep edebilir ve dava sonuçlanıncaya kadar bulunduğunuz şehirde kalmanızın sağlanmasını talep edebilirsiniz. Dava süresi uzasa bile yürütmeyi durdurma talebinize ilişkin yani kayıtlı olduğunuz şehirde kalıp kalmayacağınıza ilişkin mahkeme kararı hızlı bir şekilde verilebilmektedir. Ancak bu süreçte bir avukat desteği almanız önemlidir. Aksi durumda sevk kağıdınızda belirtilen süreye uymamanız gerekçesiyle dosyanızla ilgili sıkıntılar yaşayabilirsiniz.

3 GEÇİCİ KORUMA / ULUSLARARASI KORUMA BAŞVURUM KABUL EDİLDİ, KAYITLI OLDUĞUM ŞEHİR/İLİ DEĞİŞTİREBİLİR MİYİM?

Türkiye’de başka bir ilde ikamet eden bir aile üyenizle bir araya gelmek için, sağlık ve eğitim hizmetlerinden faydalanabilmek ya da çalışmak için kayıtlı olduğunuz ilden başka bir ile taşınma talebinde bulunabilirsiniz. Bu talebinizi, kayıtlı olduğunuz ildeki İl Göç İdaresi Müdürlüğü’ne iletmeniz gerekmektedir. Yetkili makamlar talebinizi değerlendirecek ve tarafınıza olumlu ya da olumsuz bir cevap verecektir. Olumlu cevap alan kişiler, İl Göç İdaresi Müdürlüğü’ne giderek yol izin belgesi almalıdırlar. 15 gün süreli bu yol izin belgesiyle ikametinizi taşımak istediğiniz ildeki İl Göç İdaresi Müdürlüğü’ne giderek bildirimde bulunmanız gerekmektedir. Bu bildirim sırasında yol izin belgeniz ve yeni adresinizi doğrulayan fatura, kira sözleşmesi gibi belgelerinizin yanınızda olmalıdır

4 GEÇİCİ KORUMA / ULUSLARARASI KORUMA KAPSAMINDAYIM, SAĞLIK HİZMETLERİNDEN NASIL FAYDALANABİLİRİM?

Geçici koruma/uluslararası koruma kimlik belgesi sahipleri ikamet ettikleri il sınırları içerisinde devlet hastanelerindeki hizmetlerden faydalanabilir. Temel ve acil sağlık hizmetleri ile bu kapsamdaki tedavi ve ilaçlardan T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen tutar veya oran üzerinden katılım payı alınabilir. Üniversite hastanelerinde tedavi görmek isteyenler alacakları sevk belgesi ile tedavi olabilir.

5 GENEL SAĞLIK SİGORTAM BİR YIL SONRA KAPATILDI TEKRAR SİGORTAMI BAŞLATABİLİRMİYİM?

Türkiye’de kayıt tarihinden itibaren bir yılını dolduran, 18 yaş üstü uluslararası koruma başvuru ve statü sahiplerinin genel sağlık sigortaları sonlandırılmaktadır. Bu sebeple, 18 yaş üstü uluslararası koruma başvuru ve statü sahiplerinden herhangi bir sağlık güvencesi olmayan, ödeme gücü bulunmayan ve özel ihtiyaç sahibi olanların kayıtlı oldukları İl Göç İdaresi Müdürlüklerine özel ihtiyaç durumlarını gösteren belgeler ile müracaat etmeleri halinde bir yıl süre sınırı aranmaksızın genel sağlık sigortaları karşılanmaya devam edebilmektedir.

YUKK m.1/1 bendinde özel ihtiyaç sahibi: Başvuru sahibi ile uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerden; refakatsiz çocuk, engelli, yaşlı, hamile, beraberinde çocuğu olan yalnız anne ya da baba veya işkence, cinsel saldırı ya da diğer ciddi psikolojik, bedensel ya da cinsel şiddete maruz kalmış kişi şeklinde tanımlanmıştır. HIV tanısı almış kişiler özel ihtiyaç sahibi olarak değerlendirilmektedir. Detaylı bilgi almak için ilgili STK’larla iletişime geçiniz.

6 GEÇİCİ KORUMA/ ULUSLARARASI KORUMA KAPSAMINDAYIM, ÇALIŞABİLİR MİYİM?

Geçici koruma/uluslararası koruma kimlik belgesinin düzenlendiği tarihten itibaren 6 ay sonra çalışma izni veya çalışma izni muafiyeti için T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na başvuru yapılabilir.

7 PARTNERİM AYNI ŞEHRE KAYIT OLABİLİR MİYİM?

Partnerinizle aynı zaman diliminde Türkiye'ye gelip başvuru yaptığınız takdirde aynı şehre kayıt olma olasılığınız yüksektir. Ancak Türkiye'de yasal çerçevede, birliktelik bir statü değildir. Bu nedenle partneriniz sizden önce gelip kayıt olduysa aile birleşimi gibi nedenlerle partnerinizin bulunduğu şehre doğrudan kayıt yaptıramazsınız. Ülkeye giriş yaptığınız dönemde başvuru kabul eden uydu kentler değişmiş olabilir. Bu nedenle giriş yapmadan önce kayıt kabul eden uydu kentlerin hangileri olduğunu öğrenmeniz faydalı olacaktır. Partnerinizin ikamet ettiği şehirde hala başvuru kabul edilebiliyorsa aynı şehirde kaydolabilirsiniz.

8 ADRES TAHKİKATI NEDİR?

Adres tahkikatı, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı tarafından başlatılan, geçici koruma statüsü ile Türkiye'de yaşayan mültecilerin adreslerinin doğruluğunun teyit edilmesi amacıyla yürütülen bir süreçtir. Adres değişikliği yapmış ve yeni adreslerini İl Göç İdaresi'ne bildirmemiş olan mültecilerin, en geç 90 gün içinde adres bilgilerini güncellemeleri gerekmektedir. Bu süreç, 2022 Ocak ayının ilk haftasında polis ve jandarma iş birliğiyle başlamış olup, kayıtlı adreslere gidilerek, bu adreslerde mültecilerin yaşayıp yaşamadığı kontrol edilmektedir. Adreslerini güncellemeyen kişiler ise çeşitli idari yaptırımlarla karşılaşabilirler. Bu işlem, geçici koruma statüsünde olan yabancıların, Türkiye'de belirlenen illerde ikamet etme zorunluluğunu ve adres gibi kimlik bilgisi değişikliklerini bildirme yükümlülüklerini yerine getirmelerini sağlamak amacıyla yapılmaktadır.

9 MÜLTECİYİM, CİNSİYET UYUM SÜRECİNE BAŞLAMAK İSTİYORUM. TÜRKİYE'DE BÖYLE BİR HAKKIM VAR MI?

Türkiye'de yaşayan her mülteci Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşayan her vatandaş gibi cinsiyet uyum sürecini yürütme hakkına sahiptir. Cinsiyet uyum sürecini başlatmak için öncelikle -Türkiye'de yasal oturuma sahip olmanız, Geçici Koruma veya Uluslararası Koruma altında bulunmanız gerekiyor. Bunlardan herhangi birinin olmaması halinde ise pasaportla ve Türkiye'de yasal olarak kaldığına dair resmi bir belgeyle de bu süreci başlatabilirsiniz. Ek olarak 18 yaşını doldurmuş olmalı ve evli olmamalısınız.

Cinsiyet uyum sürecini resmi olarak başlatmak için "Cinsiyet Değişikliğine İzin" davası açmanız gerekmektedir. İlgili davayı açtıktan sonra mahkeme tarafından "Cinsiyet Kimlik Konseyi" bulunan bir hastaneye sevk edilirsiniz. Hastaneye gittikten sonra psikiyatrik gözlem süreciniz başlayacaktır. Psikiyatrik gözlem süreci normalde 6 ay ile 2 sene arasında uzunluk gösterilebilir. Bu süreçten sonra hormon kullanmak için Endokrinolojiye gönderileceksiniz. Gözlem ve değerlendirme sürecinizin bitiminden sonra tarafınıza bir sağlık raporu verilecektir. İlgili raporu mahkemeye sunmanız ve mahkemenin de cinsiyet değişikliğinize ilişkin karar vermesi gerekecektir.

10 CİNSİYET UYUM SÜRECİNE İLİŞKİN TIBBİ SÜREÇLERİ GERÇEKLEŞTİRMEYEN DE İSMİMİ DEĞİŞTİREBİLİR MİYİM?

İsim değişikliği davası açabilmek için cinsiyet uyum sürecine ilişkin operasyonların gerçekleştirilmesi zorunluluğu yoktur. Anayasa Mahkemesi 27 Ocak 2021 karar tarihli ve 2018/3434 başvuru numaralı kararı ile farklı uygulamaların önünü kapatmış ve operasyon gerekliliğinin aranmasını özel hayata saygı hakkının ihlali olarak değerlendirmiştir. Bu nedenle cinsiyet uyum sürecine ilişkin hiçbir operasyon gerçekleştirilmeden veya hukuki prosedürü başlatmadan da isim değişikliği davası açabilirsiniz.

11 İDARİ GÖZETİM ALTINA ALINDIM NE YAPABİLİRİM?

Eğer idari gözetim altına alındıysanız ve sınır dışı edilme riskiyle karşı karşıyaysanız, belirli koşullar altında bu süreçte bulunuyorsunuz demektir. Bu koşullar, kaçma riskinizin olması, Türkiye'ye giriş-çıkış kurallarını ihlal etmeniz, sahte belge kullanımı, belirlenen sürede Türkiye'den çıkmamış olmanız veya kamu düzeni/güvenliği/sağlığı tehdit etmeniz gibi durumları içerir. İdari gözetim süresi altı ayı aşamaz ancak belirli sebeplerle altı ay daha uzatılabilir. Bu süreçte, idari gözetim kararının devamı her ay valilik tarafından değerlendirilir ve sonuçlar size bildirilir. İdari gözetim kararına itiraz hakkınız vardır, ancak bu itiraz süreci gözetiminizi durdurmaz ve sulh ceza hakiminin kararı kesindir. Ancak siz idari gözetim süresince tekrar sulh ceza hakimliğine başvurulabilir ve idari gözetim kararının kaldırılmasını talep edebilirsiniz. İdari gözetim altındayken Anayasa ve Uluslararası Sözleşmelerce korunan temel haklardan yararlanabilirsiniz. Bu haklar, bilgilendirilme, avukata ve doktora erişim, aile veya diğer kişileri bilgilendirme, ziyaretçi kabul etme, mahkemeye başvurma ve gerekirse tazminat hakkını içerir. Bu haklarınızı kullanmak ve sürecinizi yönetmek için, durumunuzu iyi anlamak ve gerektiğinde yasal destek almak önemlidir. Daha fazla bilgi ve destek için ilgili makamlara veya hukuki yardım sağlayan kuruluşlara başvurabilirsiniz.

12 ADLİ YARDIM NEDİR VE YARDIM İÇİN NEREYE BAŞVURABİLİRİM?

Adli yardım, avukatlık ücreti ve diğer mahkeme giderlerini ödeyemeyen kişiler için avukatlık hizmetlerinin barolar tarafından ücretsiz olarak sunulmasını ifade etmektedir. Bir sığınmacı veya mülteci olarak, karşılaşılabileceğiniz hukuki sorunlar için bulunduğunuz ildeki baroya başvurma ve hukuki yardım talep etme hakkına sahipsiniz. Baro tarafından yapılan bireysel bir değerlendirmenin ardından uygun bulunmanız halinde adli yardım alabilirsiniz. Türkiye'deki barolara bağlı Adli Yardım Büroları tarafından sunulan adli yardımdan yararlanabilirsiniz.

Sağlık sigortasının devre dışı bırakılması, sınır dışı etme, idari gözetim, uluslararası koruma başvurularının reddi, başvurunun geri çekilmesi veya kabul edilemezlik kararları gibi idari kararlara karşı başlatılan davalar ile medeni hukuk (boşanma ve velayet gibi), kira hukuku, ticaret hukuku ve iş hukuku kapsamındaki diğer davalar için adli yardım hizmeti mevcuttur. İdari kararlara karşı açılan davalar (uluslararası koruma başvurusunun reddi, uluslararası koruma başvurusunun geri çekilmiş sayılması, sınır dışı kararı ve idari gözetim kararı dâhil) ve diğer davalar (boşanma davası ve kira davası gibi) için adli yardım alabilirsiniz.

Bütün baroların iletişim bilgilerine Türkiye Barolar Birliği'nin (TBB) internet sayfasından erişebilirsiniz.

Adli yardım mahkemelerden de talep edilebilmektedir. Eğer bir kişi itiraz dilekçesinde adli yardım talebini gerekçeleriyle açık bir şekilde belirtirse, ilgili mahkeme talebi değerlendirecek ve adli yardım sistemi çerçevesinde bir avukat atanmasına karar verecektir. Ceza davalarında mahkeme bazı durumlarda doğrudan ve ücretsiz olarak avukat atayabilir.

HEVİ LGBTİ+ Derneği mültecilere yasal danışmanlık da sağlamaktadır ve sizi ikamet ettiğiniz ildeki baro tarafından sunulan adli yardım usulleri hususunda bilgilendirebilir.

13 ŞİDDETE MARUZ BIRAKILDIM NE YAPABİLİRİM? KİMLERE BAŞVURABİLİRİM?

Eğer şiddete maruz kaldıysanız, ilk adım olarak polis veya jandarma birimine ya da doğrudan savcılığa başvurabilirsiniz; her ikisi de yardımınıza koşmakla yükümlüdür. Fiziksel bir saldırıya uğradıysanız, hastane acil servislerinden yardım alabilir ve darp raporu almak için doktorunuza başvurabilirsiniz. Şiddet olayını kanıtlamak için vücuttaki izlerin belgelenmesi önemlidir. Cinsel saldırı durumlarında, olayın kanıtlanması için raporlar hayati öneme sahiptir; bu yüzden mümkünse olay sonrası kişisel temizlik yapılmamalı ve giysiler muhafaza edilmelidir. Ayrıca, enfeksiyon riskine karşı koruyucu tedaviler alınabilir. Polis veya jandarma ifade sırasında tanıkların ifadelerine de başvurmalıdır. Eğer ifade sırasında dil engeli yaşıyorsanız, tercüman talep edebilirsiniz. İfadenizin doğru ve eksiksiz tutanağa geçirildiğinden emin olun ve bir kopyasını alın. Can güvenliğiniz tehlikede ise, ilgili makamlardan koruma talep edebilirsiniz. Türk Ceza Kanunu'na göre cinsel saldırı suçu alt sınırı 5 yıldan fazla hapis cezasını gerektiren bir suç olduğundan karakol, savcılık, mahkeme aşamalarının her birinde ilgili barodan avukat görevlendirilmesi yapılmak zorundadır. Hukuki ve psikososyal destek için HEVİ LGBTİ+ Derneği gibi sivil toplum kuruluşlarından yardım alabilirsiniz. Bu süreçte, haklarınızı bilmek ve gerekli adımları atmak için ilgili destek ve danışmanlık hizmetlerinden faydalanmak önemlidir.

Ayrıca 7/24 ulaşabileceğiniz önemli numaraları hatırlatmakta fayda bulunmaktadır.

- **ALO 183** Aile, Kadın, Çocuk ve Engelli Sosyal Danışma Hattı'ndan Türkçe, Kürtçe ve Arapça dillerinde hizmet alınabilir.
- **ALO 155** Polis İmdat ya da
- **ALO 156** Jandarma İmdat aranarak ihbar yapılabilir ve destek talebinde bulunulabilir.
- **ALO 112** Acil Çağrı Merkezi'nden acil tıbbi yardıma, polise, jandarmaya, sahil güvenliğe ve itfaiyeye Türkçe, İngilizce, Arapça, Almanca ve Rusça dillerinde ulaşılabilir.
- **ALO 157** YİMER/Yabancılar İletişim Merkezi'ne Türkçe, İngilizce, Arapça, Farsça, Rusça, Almanca ve Peştuca dillerinde ulaşılabilir.
- Türkçe olarak kullanılabilen, Kadına Yönelik Şiddete Karşı Destek için mobil uygulama KADES, telefona yüklendiğinde tek tuşla 155'e ulaşmak mümkün.
- **0212 656 96 96** numaralı Aile İçi Şiddet Yardım Hattı'ndan da destek alınabilir.

MÜLTECİ LGBTİ+'LAR İÇİN HUKUKİ ALANDA SIKÇA SORULAN SORULAR

hevilgbtidernek

hevilgbti

hevilgbt

🔍 hevilgbti.org

info@hevilgbti.org
hukuk@hevilgbti.org

Bu kitapçık European Endowment For Democracy aracılığıyla hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamıyla HEVİ LGBTİ+ Derneği'ne aittir ve European Endowment For Democracy görüşlerini yansıtmamaktadır.

EUROPEAN
ENDOWMENT FOR DEMOCRACY